

פסח תשפ"ב
עבדי הם

*Dedicated in memory of Rav Kalman Gershon bar Benyamin HaCohen ve-Sara z"l
by Chavee Neumann Hirschman, Dr. Shalom & Benyamin Maimon*

שמות פרק יב

(כב) וּלְקַחְתֶּם אֶגְדַּת אֲזוּב וּטְבַלְתֶּם בְּדָם אֲשֶׁר בְּסֶף וְהִגַּעְתֶּם אֶל הַמִּשְׁקוֹף וְאֶל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת מִן הַדָּם אֲשֶׁר בְּסֶף וְאִתְּם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר: (כג) וְעִבֵר ה' לִנְגֹף אֶת מִצְרַיִם וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמִּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וַפְסַח ה' עַל הַפֶּתַח וְלֹא יָתֵן הַמִּשְׁחִית לָבֵא אֶל בְּתִיכֶם לִנְגֹף: (כד) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַדָּבָר הַזֶּה לְחֹק לְךָ וּלְבְנֶיךָ עַד עוֹלָם: (כה) וְהָיָה כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִתֵּן ה' לְכֶם פֶּאֶשֶׁר דָּבָר וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַעֲבָדָה הַזֹּאת: (כו) וְהָיָה כִּי יֵאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מָה הַעֲבָדָה הַזֹּאת לְכֶם:

רש"י
(כב) **אזוב** - מין ירק שיש לו גבעולין: **אגדת אזוב** - שלושה קלחין קרויין אגודה: **אשר בסף** - בכלי, כמו (מלכים ב' יב יד) ספות כסף: **מן הדם אשר בסף** - למה חזר ושנאו, שלא תאמר טבילה אחת לשלש המתנות, לכך נאמר עוד אשר בסף, ושתהא כל נתינה ונתינה מן הדם אשר בסף, על כל הגעה טבילה: **ואתם לא תצאו וגו'** - מגיד שמאחר שנתנה רשות למשחית לחבל אינו מבחין בין צדיק לרשע, ולילה רשות למחבלים הוא, שנאמר (תהלים קד כ) בו תרמוש כל חיתו יער: (כג) **ופסח** - וחמל, ויש לומר ודלג: **ולא יתן המשחית** - ולא יתן לו יכולת לבא, כמו (בראשית לא ז) ולא נתנו אלהים להרע עמדי: (כה) **והיה כי תבאו אל הארץ** - תלה הכתוב מצוה זו בביאתם לארץ, ולא נתחייבו במדבר אלא בפסח אחד שעשו בשנה השנית ועל פי הדבור: **כאשר דבר** - והיכן דבר, והבאתי אתכם אל הארץ וגו' (שמות ו ח):

שמות פרק יג פסוק יד

וְהָיָה כִּי יִשְׁאַלְךָ בְּנֶךָ מָחָר לֵאמֹר מָה זֹאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם מִבְּיַת עֲבָדִים: יודע להעמיק שאלתו וסותם ושואל מה זאת, ובמקום אחר הוא אומר (דברים ו כ) מה העדות והחקים והמשפטים וגו', הרי זאת שאלת בן חכם. דברה תורה כנגד ארבעה בנים, רשע ושאינו יודע לשאול והשואל דרך סתומה והשואל דרך חכמה:

רש"י
כי ישאלך בנך מחר - יש מחר שהוא עכשיו, ויש מחר שהוא לאחר זמן, כגון זה וכגון (יהושע כב כד) מחר יאמרו בניכם לבנינו, דבני גד ובני ראובן: **מה זאת** - זה תינוק טפש שאינו יודע להעמיק שאלתו וסותם ושואל מה זאת, ובמקום אחר הוא אומר (דברים ו כ) מה העדות והחקים והמשפטים וגו', הרי זאת שאלת בן חכם. דברה תורה כנגד ארבעה בנים, רשע ושאינו יודע לשאול והשואל דרך סתומה והשואל דרך חכמה:

ויקרא פרק כה

(מב) כִּי עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמְכְּרוּ מִמְכַּרְתָּ עֶבֶד: ... (נה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם:

רש"י
(מב) **כי עבדי הם** - שטרי קודם: **לא ימכרו ממכרת עבד** - בהכרזה כאן יש עבד למכור, ולא יעמידנו על אבן הלכח: (נה) **כי לי בני ישראל עבדים** - שטרי קודם: **אני ה' אלהיכם** - כל המשעבדן מלמטה כאלו משעבדן מלמעלה:

דברים פרק ו

(כ) כִּי יִשְׁאַלְךָ בְּנֶךָ מָחָר לֵאמֹר מָה הַעֲדוֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹהֵינוּ אֲתָתֶם: (כא) וְאָמַרְתָּ לְבְנֶךָ עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם וַיֹּצִיאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה: (כב) וַיִּתֵּן ה' אוֹתוֹת וּמִפְתִּיּוֹת גְּדֹלִים וְרָעִים בְּמִצְרַיִם בְּפָרְעָה וּבְכָל בֵּיתוֹ לְעֵינֵינוּ: (כג) וְאוֹתוֹנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא אֶתְנוּ לְאֶתְנוּ לְאֶתְנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם: (כד) וַיֹּצִיאֵנוּ ה' לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְיַרְאָה אֶת ה' אֱלֹהֵינוּ לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים לְחַיֵּינוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה: (כה) וַצִּדְקָה תִּהְיֶה לָנוּ כִּי נִשְׁמַר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵינוּ פֶּאֶשֶׁר צִוָּנוּ:

רש"י
(כ) **כי ישאלך בנך מחר** - יש מחר שהוא אחר זמן: (כב) **ויתן ה' אותות ומפתים גדלים ורעים** בְּמִצְרַיִם בְּפָרְעָה וּבְכָל בֵּיתוֹ לְעֵינֵינוּ: (כג) **והוציאנו ה' לארץ אשר נשבע לאבתינו**: (כד) **והוציאנו ה' לעשות את כל החקים האלה** לְיַרְאָה אֶת ה' אֱלֹהֵינוּ לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים לְחַיֵּינוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה: (כה) **וצדקה תהיה לנו** כִּי נִשְׁמַר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵינוּ פֶּאֶשֶׁר צִוָּנוּ:

משנה מסכת פסחים פרק י משנה ד

מזוגו לו כוס שני וכאן הבן שואל אביו ואם אין דעת בבן אביו מלמדו מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה הלילה הזה כולו מצה שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות הלילה הזה מרור שבכל הלילות אנו אוכלין בשר צלי שלוק ומבושל הלילה הזה כולו צלי שבכל הלילות אנו מטבילין פעם אחת הלילה הזה שתי פעמים ולפי דעתו של בן אביו מלמדו מתחיל בגנות ומסיים בשבח ודורש מארמי אובד אבי עד שיגמור כל הפרשה כולה:

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.